

Vergaderjaar 2021–2022

35 925 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2022

Nr. 162

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwalITEIT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 augustus 2022

Hierbij bied ik u het evaluatierapport aan over de uitvoering van de wettelijke onderzoekstaken op het gebied van economische informatievoorziening (hierna WOT-EI) over de periode 2017–2021. Het evaluatieonderzoek is in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) uitgevoerd door het bureau SEO. De uitvoering van deze evaluatie is aangekondigd in de LNV-begroting 2021 (Kamerstuk 35 300 XIV, nr. 2). Het WOT-programma wordt elke vijf jaar door een extern bureau geëvalueerd. In 2026 vinden de nieuwe evaluaties van de WOT plaats.

Korte typering wettelijke onderzoekstaken

De wettelijke onderzoekstaken zijn ondergebracht in WOT-programma's¹. Deze programma's voorzien de overheid van kennis, expertise, methoden, analyses en faciliteiten, die nodig zijn om te voldoen aan haar verplichtingen voor de uitvoering van (inter)nationale wet- en regelgeving en andere overheidstaken van nationaal en/of algemeen belang. Het Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI) binnen Wageningen Economic Research (WEcR) voert de WOT-EI uit.

De overheid stelt extra eisen aan de onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en transparantie van de uitvoering van deze taken vanwege het publieke belang. Deze eisen zijn vastgelegd in de Overeenkomst Wettelijke Onderzoekstaken. Hiermee zijn de WOT-organen binnen Wageningen UR formeel erkend als nationale instellingen voor uitvoering van publieke taken.

Elk WOT-programma wordt aangestuurd door een Opdrachtgeversoverleg. De leden zijn afkomstig uit de relevante onderdelen van het

¹ Voor voorbeelden van WOT-programma's verwijs ik de Tweede Kamer naar het WOT-magazine: <https://magazines.wur.nl/wot-magazine/wot/>.

Ministerie van LNV en zij bepalen de strategie van de WOT. Zij keuren het jaarplan en het jaarverslag goed. Het Opdrachtgeversoverleg wordt geadviseerd door de adviescommissie. Deze bestaat uit deskundigen van betrokken ministeries, van RIVM, het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en CBS.

Omschrijving WOT-EI

De taken van de WOT-EI zijn het verzamelen en vastleggen van data van de primaire land- en tuinbouw, visserij, en particulier bosbeheer. Deze dataverzamelingen worden gebruikt om aan internationale afspraken te voldoen. Naleving van deze afspraken is verplicht om te voldoen aan het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en om gebruik te kunnen maken van beschikbare middelen. Er wordt ook informatie verzameld voor het nakomen van onder andere het Kyotoverdrag en de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast wordt de informatie ook veelvuldig gebruikt om nationaal beleid te onderbouwen.

Conclusies en aanbevelingen evaluatierapport

De conclusie van SEO ten aanzien van de evaluatie is positief. Er is sprake van een efficiënte en effectieve opzet en uitvoering van de wettelijke onderzoekstaken. De toekomstbestendigheid van de WOT-EI is voldoende. Met betrekking tot de doeltreffendheid concludeert SEO dat het CEI er goed in is geslaagd om de dataverzameling en ontsluiting uit te voeren en in vrijwel alle gevallen naar tevredenheid van de eindgebruikers. Daarnaast rapporteert het CEI in de jaarverslagen volledig, uitgebreid en transparant over de voortgang en doeltreffendheid van de onderzoeksprojecten.

Met betrekking tot de doelmatigheid concludeert SEO dat het CEI jaarlijks subsidie ontvangt voor het uitvoeren van de taken. Deze subsidie is in de periode 2016–2020 licht gestegen met 4,5 procent. De gecumuleerde inflatie bedroeg in deze periode 6,3 procent. De toegekende budgetten zijn in de uitvoering zeer beperkt overschreden. Daarnaast zorgen de controlemechanismen in de jaarcyclus ervoor dat overschrijdingen tijdig worden gesignaleerd zodat bijsturing mogelijk is. SEO concludeert op basis van deze overwegingen dat de doelmatigheid van de uitvoering van WOT-EI voldoende is.

Met betrekking tot de toekomstbestendigheid concludeert SEO dat het CEI voldoende in staat is om toekomstige veranderingen (waaronder de verdere digitalisering van de dataverzameling en de toevoeging van meer gegevens op het terrein van duurzaamheid) adequaat te volgen. De conclusie over de toekomstbestendigheid van de WOT-EI is conditioneel op de beschikbaarheid van voldoende budget. Het budget moet in voldoende mate «mee-ademen» met de knelpunten die bij de toekomstige ontwikkelingen een rol spelen. Nu is dat niet altijd het geval, waardoor incidentele uitgaven voor onderhoud nodig zijn. Daarom adviseert SEO de balans tussen kostenbeheersing en de noodzaak van structurele investeringen te verbeteren. Dit kan door jaarlijks te beoordelen of de subsidie voldoende flexibiliteit biedt om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Ook komen in het rapport van SEO een aantal andere zaken aan de orde. Zo levert CEI/WR bij sommige gegevens statistieken die ook door andere instituten worden verzameld. De uitkomsten kunnen van elkaar verschillen en daarom is er een duidelijke verantwoording van de methodologie nodig, zodat eventuele verschillen in de gegevens kunnen worden onderzocht.

Daarnaast worden een aantal gegevens door andere partijen doorgegeven aan bijvoorbeeld de EU. Voor externe partners is het hierdoor niet altijd duidelijk wie contactpersoon is voor bepaalde gegevens. SEO beveelt daarom aan voor alle WOT-EI-data duidelijkheid te verschaffen over de contactpersoon.

Ook attendeerden enkele geïnterviewden de onderzoekers van SEO erop dat er geen beleidsmedewerker van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland in de adviescommissie zit. Zij geven aan dat dit wel van toegevoegde waarde zou zijn. Tot slot speelt Nederland in Europa een vooraanstaande rol als het gaat om dataverzameling en verspreiding in de agrarische sector. Het verdient aanbeveling om de kennis en ervaring die Nederland opdoet te delen met andere lidstaten.

Beleidsreactie op evaluatierapport WOT-EI

Ik ben over het geheel genomen tevreden over de uitkomsten van de evaluatie. Het beeld uit de evaluatie is positief ten aanzien van de opzet en uitvoering van de wettelijke onderzoekstaken.

De toekomstbestendigheid is voor de WOT-EI belangrijk. Ik zal, conform de aanbeveling van SEO, jaarlijks bezien of het budget aangepast moet worden aan het takenpakket en de loon- en prijsontwikkeling. In het verleden is het budget niet altijd aangepast door taakstellingen bij het Rijk. Voor de volgende periode is het budget overigens al aangepast aan het takenpakket.

Ik ben het met de onderzoekers eens dat een duidelijke verantwoording van de methodologie nodig is. Afstemming met andere instituten voor publicatie is ook wenselijk en zal onder de aandacht worden gebracht bij het CEI.

Het CEI levert zelf informatie aan de EU. Het komt ook voor dat het CEI de informatie aan CBS of RIVM aanlevert en dat die organisaties de informatie aan onder andere EU-instanties leveren. Ik zal aangeven bij het CEI dat ook de bron van de gegevens doorgegeven moet worden.

Voor wat betreft de aanbeveling om de kennis en ervaring die Nederland opdoet met andere Lidstaten te delen kan ik melden dat binnen de EU het FADN-Comité (Farm Accountancy Data Network) actief is. Het CEI is lid van dit comité en levert hierin regelmatig inhoudelijke bijdragen aan het comité en houdt daarin ook presentaties voor de andere lidstaten. Op deze manier wordt de kennis die in huis is, breder binnen de EU gedeeld.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
H. Staghouwer